

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2017. június 12.
(OR. en)

9303/17

ECOFIN 406
UEM 155
SOC 386
EMPL 300
COMPET 403
ENV 502
EDUC 230
RECH 186
ENER 225
JAI 485

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Biz. dok. sz.:	ST 9247/17 ECOFIN 377 UEM 126 SOC 355 EMPL 270 COMPET 372 ENV 472 EDUC 200 RECH 156 ENER 196 JAI 447 - COM(2017) 514 final
Tárgy:	Ajánlás – A TANÁCS AJÁNLÁSA Litvánia 2017. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2017. évi stabilitási programját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2017) 514 final bizottsági javaslaton alapuló fenti tanácsi ajánlástervezet több tanácsi bizottság által módosított és jóváhagyott szövegét.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Litvánia 2017. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2017. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

mivel:

- (1) A Bizottság 2016. november 16-án elfogadta az éves növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2017. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2017. március 9–10-én jóváhagyta az éves növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet² alapján 2016. november 16-án elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést, amelyben Litvániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerülne sor. A Bizottság ugyanezen a napon az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott, amelyet az Európai Tanács 2017. március 9–10-én jóváhagyott. A Tanács 2017. március 21-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást³ (a továbbiakban: az euroövezetre vonatkozó ajánlás).
- (2) Mivel Litvánia pénzneme az euro, továbbá tekintettel a gazdasági és monetáris unió gazdaságainak szoros összefonódására, Litvániának gondoskodnia kell arról, hogy teljeskörűen és megfelelő időben végrehajtsa az euroövezetre vonatkozó ajánlást, melyet az alábbi 2. ajánlás tükröz.
- (3) A Litvániára vonatkozó 2017. évi országjelentést 2017. február 22-én tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2016. július 12-én elfogadott országspecifikus ajánlások és az előző években Litvániának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzései kapcsán Litvánia által elért eredményeket.
- (4) Litvánia 2017. április 27-én benyújtotta 2017. évi nemzeti reformprogramját, 2017. április 28-án pedig 2017. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2011. november 16-i 1176/2011/EU rendelete a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

³ HL C 92., 2017.3.24., 1. o.

- (5) A 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó európai strukturális és beruházási alapok programozását a vonatkozó országspecifikus ajánlások figyelembevételével alakították ki. Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet⁴ 23. cikke szerint, amennyiben az a vonatkozó tanácsi ajánlások végrehajtásának elősegítése érdekében szükséges, a Bizottság kérheti egy tagállamtól partnerségi megállapodásának és releváns programjainak felülvizsgálatát és az azok módosítására vonatkozó javaslattevét. A Bizottság az európai strukturális és beruházási alapok eredményességét és a gondos gazdasági irányítást összekapcsoló intézkedések alkalmazására vonatkozó iránymutatásokban további részletekkel szolgált arról, hogyan alkalmazná az említett rendelkezést.
- (6) Litvánia jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágához tartozik. A 2017. évi stabilitási program szerint a kormány az államháztartási egyenleget a 2017-ben a GDP 0,4 %-ának megfelelő hiányról 2020-ra a GDP 1,3 %-ának megfelelő többletre tervezi javítani. A középtávú költségvetési cél – a GDP 1 %-ának megfelelő strukturális hiány – a tervek szerint a programidőszak egésze során biztonsággal teljesül. A jóváhagyott kiigazítási pálya 2016-tól kezdve tartalmazza a rendszerszintű nyugdíjreformot. 2017-ben további jelentős strukturális munkaerőpiaci és nyugdíjreformokat tükröz. A 2017. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság-ráta 2020-ra várhatóan a GDP 33,8 %-ára csökken a 2016-os 40,2 %-os értékről. A költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv megalapozott. Ugyanakkor 2018-tól kezdődően a kitűzött államháztartási többletcélok elérésének támogatásához szükséges intézkedések nincsenek kellőképpen kidolgozva.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1303/2013/EU rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 320. o.).

- (7) Litvánia 2017. évi stabilitási programjában a prevenció ág keretében a GDP 0,5 %-ának megfelelő átmeneti eltérés igénybevételét kérte, az Ecofin Tanács által 2016 februárjában jóváhagyott, a Stabilitási és Növekedési Paktum által biztosított rugalmasságról szóló közös álláspontnak megfelelően, tekintettel az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságát kedvezően befolyásoló, nagy horderejű strukturális reformok tervezett végrehajtására. Ez különösen a megerősített indexálás és a nyugdíjszerző szolgálati idő fokozatos növelése révén a nyugdíjrendszer fenntarthatóságának fokozását érinti. A reformok azonban nem alakítottak ki automatikus kapcsolatot a nyugdíjkorhatár és a várható élettartam között. Emellett új munkaszerződés-típusok, rövidebb felmondási idők, alacsonyabb végkielégítések és rugalmasabb munkaidő bevezetésével a reformok modernizálják a munkaügyi kapcsolatokat is. Megerősítik továbbá az álláskereső és szociális ellátásokra jogosultak körét és az ellátások megfelelőségét, kiterjesztik az aktív munkaerőpiaci intézkedések hatókörét, és csökkentik az illegális és a nem biztosított foglalkoztatás mértékét. A hatóságok becslése szerint a reformok kedvező hatással vannak az államháztartás fenntarthatóságára, mivel hosszú távon átlagosan a GDP akár 3,8 %-át kitevő éves nyugdíjkiadás-megtakarítást eredményeznek, míg a reform munkaerőpiacra irányuló része akár 10 %-kal is növelheti a foglalkoztatottak éves átlagos számát, ami nagyjából megalapozott feltételezésnek tűnik. Ezért a reformok teljes körű, időben történő végrehajtása pozitív hatást fog gyakorolni az államháztartás fenntarthatóságára. A jelenlegi értékelés alapján 2017-ben Litvánia megfelel a kért átmeneti eltérés feltételeinek, amennyiben megfelelően végrehajtja a megállapodás szerinti reformokat, amit az európai szemeszter során fognak ellenőrizni. Tekintettel arra azonban, hogy biztosítani kell a minimális referenciaérték (vagyis a GDP 1,5 %-ának megfelelő mértékű strukturális hiány) további betartását, és figyelembe véve a rendszerszintű nyugdíjreformra vonatkozó rendelkezéshez kapcsolódóan korábban adott engedményt (a GDP 0,1 %-a), a jelenlegi értékelés szerint Litvánia számára 2017-ben a GDP 0,4 %-ának megfelelő mértékű további átmeneti eltérés engedélyezhető, amely kicsivel elmarad a kért, a GDP 0,5 %-át kitevő mértéktől.

- (8) A Tanács 2016. július 12-i, 2017-re vonatkozó ajánlása szerint Litvániának biztosítania kell, hogy a középtávú költségvetési céltól való eltérés ne haladja meg a rendszerszintű nyugdíjreformhoz kapcsolódóan megengedett eltérést⁵. A nyugdíjreformhoz kapcsolódóan 2016-ra adott engedményeket és a strukturális reformok végrehajtásához kapcsolódóan 2017-re megengedett átmeneti eltérést figyelembe véve 2017-ben a GDP 1,3 %-át kitevő mértékű strukturális egyenleg-romlás engedélyezett. A Bizottság 2017. tavaszi előrejelzése alapján Litvánia 2017-ben előreláthatólag teljesíti ezt a követelményt. 2018-ban Litvánia várhatóan teljesíti középtávú költségvetési célját, figyelembe véve a 2016-ra rendszerszintű nyugdíjreform, 2017-re pedig a strukturális reform végrehajtásához kapcsolódóan adott engedményeket, mivel az átmeneti eltéréseket egy hároméves időszakban át lehet vinni. A Bizottság 2017. évi tavaszi előrejelzése alapján ez összhangban van a nettó elsődleges államháztartási kiadások⁶ legfeljebb 6,4 %-os nominális növekedésével 2018-ban, ami a strukturális egyenleg GDP-arányosan -0,6 %-os romlásának felel meg. Változatlan politikát feltételezve Litvánia 2018-ban az előrejelzések szerint megfelel ennek a követelménynek. Összességében a Tanács véleménye az, hogy Litvánia az előrejelzések szerint 2017-ben és 2018-ban meg fog felelni a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek.
- (9) Az adómentes minimálbér legutóbbi emelése nyomán az alacsony keresetűek adóterhe jelentősen csökkent az elmúlt évek során, és jelenleg az uniós átlaghoz közelít. Ugyanakkor a kompenzáló adónövelés korlátozott volt, következésképpen a GDP-arányos adóbevétel a legalacsonyabbak közt van az EU-ban, ami miatt Litvánia csak korlátozottan képes kezelni szociális kihívásait. Az alacsony adóbevétel oka az árnyékgazdaság viszonylag nagy aránya, valamint a környezetvédelmi és a tőke adóztatásából származó viszonylag alacsony bevétel.

⁵ Litvánia számára engedélyezett, hogy 2017-ben és 2018-ban a rendszerszintű nyugdíjreformra vonatkozó rendelkezés keretében 2016-ra adott engedmény mértékéig eltérjen a középtávú költségvetési céljától, mivel az átmeneti eltérések hároméves időtartamra továbbvihetők.

⁶ A nettó államháztartási kiadás a teljes államháztartási kiadás, a következők kivételével: kamatkiadások, az uniós programokra fordított azon kiadások, amelyeket teljes mértékben ellentételeznek az uniós alapokból származó bevételek, valamint az álláskeresési ellátásokra fordított kiadások nem diszkrecionális változásai. A hazai finanszírozású bruttó állóeszköz-felhalmozás négyéves időszakra van szétterítve. A törvényben előírt diszkrecionális bevételi intézkedéseket, illetve bevételnövelést figyelembe veszik. A bevételi és a kiadási oldalon végrehajtott egyszeri intézkedéseket nettósítják.

- (10) Noha Litvániában az elmúlt években javult a héabeszedés, héabevétel-kiesése mégis a legmagasabbak közt van az EU-ban. A bérek alacsony bejelentési aránya súlyosbítja az alacsony adóbevételek problémáját. Az adózási fegyelem javítása növelné a költségvetési bevételeket és fokozná az adórendszer méltányosságát, valamint a gazdaság hatékonyságát.
- (11) Az időskori függőségi ráta emelkedése várhatóan erősödni fog, és a nyugdíjra vonatkozó hatályos szabályok mellett a GDP-arányos nyugdíjkiadások a 2030-as évek végére előreláthatólag közel 50 %-kal növekednek. A nyugdíjellátások és a várható élettartam összekapcsolása elengedhetetlen azon teher korlátozásához, amelyet a nyugdíjkiadások jelentenek az államháztartás számára.
- (12) Litvánia elhalasztotta a munka új törvénykönyvének és más, az új szociális modellről szóló jogszabályoknak a hatálybalépését. Ez lehetőséget biztosít számára, hogy a munkaügyi kapcsolatok terén biztosítsa a rugalmasság és a biztonság megfelelő egyensúlyát. Litvánia számára továbbra is jelentős kihívást jelent a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők magas aránya, amelyhez növekvő jövedelmi egyenlőtlenség társul. A háztartások leggazdagabb 20 %-a jövedelmének a legszegényebb 20 % jövedelméhez viszonyított aránya a 2012. évi 5,3-ról 2015-ben 7,5-re emelkedett, és a második legnagyobb az EU-ban. Ez hátráltatja a gazdasági növekedést, a makrogazdasági stabilitást és egy befogadó társadalom kialakulását. A szociális biztonsági háló jelenleg nem kezeli hatékonyan ezt a kihívást, mivel kevés kiadást fordít a szociális védelemre. Emellett a jövedelmi egyenlőtlenséget tekintve az adózás és a szociális transzferek kifizetése előtti, illetve utáni helyzet közötti különbség uniós viszonylatban a legcsekélyebbek közé tartozik. Mindazonáltal a kormány napirendjében kiemelt helyen szerepel a szegénység és társadalmi kirekesztettség elleni küzdelem. Az új szociális modellről szóló jogszabály növelni kívánja az álláskeresői járadékok megfelelőségét és a támogatottak körét, valamint eszmecsere folyik a szociális segélyek megfelelőségének javításáról. E fontos döntéseket még meg kell hozni és végre kell hajtani. Az időskori szegénység kezelése érdekében Litvánia 2016-ban indexálási mechanizmussal egészítette ki a nyugdíjakról szóló jogszabályt, amely a nyugdíjak megfelelőségének javításához használható.

- (13) Fontos, hogy Litvánia foglalkozzon a készségekkel kapcsolatos problémáival, és ellensúlyozza a munkaképes korú népesség csökkenésének negatív hatásait. Továbbra is magas azon tanulók aránya, akiknek nem megfelelőek az alapkészségei. Bár a felsőfokú végzettségűek aránya magas, a felsőoktatást beárnyékolják a gyenge minőségi elvárások és a pénzügyi ösztönzők, amelyek teljesítmény helyett a túlméretezést és a hatékonyság hiányát mozdítják elő. Folytatni kell az oktatás minden szintjén magas színvonalú tanítás biztosítására tett erőfeszítéseket (többek között a szakmai életpályák és a munkafeltételek reformján keresztül). Ez alapvető az alulteljesítés és az oktatás hiányosságainak kezelése, valamint a minőségi felsőoktatás (többek között teljesítményalapú finanszírozás bevezetésével és a felsőoktatási intézmények konszolidálásával történő) biztosítása érdekében. Litvániában a felnőttoktatásban való részvétel tartósan alacsony szintje gátolja a munkaerőpiaci reformok hatékonyságát, és a jobban képzett munkaerő kialakulását. Litvánia a nyilvánosan hozzáférhető tanulási lehetőségek kínálatának és relevanciájának növelésére összpontosította erőfeszítéseit, de ez eddig nem hozott kézzelfogható eredményeket. Ahhoz, hogy magasabb és fenntartható részvételi rátákat érjen el a felnőttoktatásban, Litvániának az egyéneket is bátorítania kell a tanulásra, és több munkáltatót kell ösztönöznie arra, hogy biztosítsanak tanulási lehetőséget alkalmazottaik számára.
- (14) Az alacsony- és közepes képzettségűek körében a munkanélküliség továbbra is meghaladja az uniós átlagot. A fogyatékossgal élők szegénységi rátája magas, részben a gyenge munkaerőpiaci integrációjuk miatt. Litvániában az aktív munkaerőpiaci intézkedések jelenleg korlátozott szerepet játszanak abban, hogy segítsenek az embereknek visszatérni a munkaerőpiacra. Litvániának jelentős mozgástere van munkaerőpiacának befogadóbbá tételére, többek között úgy, hogy több támogató intézkedést kínál a fogyatékossgal élők számára. Ez magában foglalja például a támogatott foglalkoztatás és a szakképzési rehabilitációs program bővítését, valamint a rehabilitációs költségvetések hozzáférhetőségének fokozását. A nemrégiben elfogadott foglalkoztatási törvény rendelkezik a kellő potenciállal az aktív munkaerőpiaci intézkedések biztosításának javítására.
- (15) Litvánia az elmúlt években haladást ért el a szociális párbeszéd javításában. A szociális partnerek aktívan részt vesznek a munka új törvénykönyvéről és az új szociális modellről folytatott megbeszéléseken, és a kormány létrehozta a szociális párbeszéd megerősítésére irányuló cselekvési tervet. Ennek célja a szociális partnerek kapacitásbővítése, a kollektív tárgyalások előmozdítása és a szociális párbeszéd javítása minden szinten.

- (16) Litvániában az egészségügyi eredmények továbbra is jelentős negatív hatást gyakorolnak a potenciálisan rendelkezésre álló munkaerőre és a munkatermelékenységre. Noha az ország erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a betegeket az egészségügy költséghatékonyabb típusai felé terelje, az egészségügy teljesítményét továbbra is rontja, hogy túl nagy mértékben hagyatkoznak a fekvőbeteg-ellátásra és kevés kiadást fordítanak a megelőzésre és a közegészségügyre. A betegek által fizetett közvetlen térítések aránya igen magas, különösen a gyógyszerek esetében.
- (17) A negatív demográfiai fejlemények következtében a növekedés egyre inkább a munkatermelékenységtől fog függeni. A 2000 és 2015 közötti időszakban Litvánia munkatermelékenységének növekedési rátája az egyik legmagasabb volt az uniós tagállamok között, de az utóbbi időben a növekedés üteme lelassult. Litvánia állami beruházásait a rossz tervezés és az ország stratégiai céljaival való gyenge összekapcsolás sújtja. A közszektor K+F intenzitása a 2015. évi uniós átlagot némileg meghaladó szintre nőtt, a vállalatközi K+F intenzitása viszont még mindig elmarad ettől. A 2016-ban elfogadott litván tudományos és innovációs szakpolitikai reformokra vonatkozó iránymutatás célja a kutatás és innováció terén fennálló kihívások kezelése. Ezt a következőkkel kívánja elérni: az intézményi K+F finanszírozás reformja; a kutató és felsőoktatási intézmények, tudományos központok és technológiai parkok konszolidálása; valamint jobb szakpolitikai koordináció, nyomon követés és értékelés. Litvánia némi haladást ért el az alternatív finanszírozási formák támogatása terén. Segített számos kockázati- és magvetőtőke-alap létrehozásában. A parlament emellett nemrégiben fogadott el egy törvényt a közösségi finanszírozásról.
- (18) A bíróság elé vitt vesztegetési ügyek száma az utóbbi években folyamatosan emelkedett, bizonyítva, hogy Litvánia megerősítette a korrupció elleni erőfeszítéseit. Mindazonáltal néhány fontos területen, úgy mint az egészségügy és a közbeszerzés, nem mindig alkalmazzák a gyakorlatban a hétköznapi és magas szintű korrupció elleni rendelkezéseket. Az egészségügyi ágazat az orvosoknak fizetett hálapénz elterjedt gyakorlatával küzd. Elégtelen az átláthatóság a közbeszerzésekben, különösen a helyi önkormányzatok szintjén. Ezen túlmenően a visszaélést bejelentő személyekkel kapcsolatos gyenge szabályozás nem ösztönzi a köz- és magánszférabeli potenciális szabálytalanságok bejelentését. A kormány a korrupcióellenes programjában prioritásként kezeli az egészségügyi ágazatban fellelhető korrupció leküzdését. A kormány emellett az alacsony értékű közbeszerzések esetében a korrupciós kockázatok és az összeférhetlenségek csökkentése érdekében arra kötelezte az ajánlatkérő szerveket, hogy tegyenek közzé online információt az indított ajánlattételi eljárásokról, a sikeres pályázókról és az odaítélt szerződésekről. E szakpolitikák végrehajtásának biztosításához azonban folyamatos nyomon követésre van szükség.

- (19) A 2017. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte a litván gazdaságpolitikát, és az elemzést közzétette a 2017. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2017. évi stabilitási programot és a 2017. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Litvániának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. A Bizottság figyelembe vette nemcsak azoknak Litvánia fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából mutatott jelentőségét, hanem azt is, hogy azok megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.
- (20) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2017. évi stabilitási programot, és véleményét⁷ különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2017-ben és 2018-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Folytasson a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágának követelményeivel összhangban levő költségvetési politikát, hogy 2018-ban továbbra is teljesítse középtávú költségvetési célját, figyelembe véve a rendszerszintű nyugdíjreform végrehajtásával összefüggésben kapott engedményeket és a strukturális reformok végrehajtásával összefüggésben engedélyezett átmeneti eltérést. Javítsa az adózási fegyelmet és szélesítse az adóalapot olyan forrásokkal, amelyek kevésbé fogják vissza a növekedést. Tegyen lépéseket a nyugdíjakhoz kapcsolódó középtávú költségvetés-fenntarthatósági kihívások kezelésére.
2. Hatékony aktív munkaerőpiaci intézkedések és felnőttoktatás révén tegyen lépéseket a készséghiányok megszüntetésére, valamint a tanításban és a felsőoktatásban a minőség jutalmazása révén javítsa az oktatási eredményeket. Javítsa az egészségügyi ellátórendszer teljesítményét a járóbeteg-ellátás, a betegségmegelőzés és a megfizethetőség erősítése révén. Javítsa a szociális biztonsági háló megfelelőségét.

⁷ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerint.

3. Hozzon intézkedéseket a termelékenység erősítésére az állami beruházások hatékonyságának javítása és azoknak az ország stratégiai céljaival való jobb összekapcsolása révén.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről

az elnök
